

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

18 Quænam dicantur haberi pro derelicto, ita vt dominium eorum
concedatur primò occupanti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Respon. Per locum publicum non intelligi forum, plateam, vel similem locum, qui proprie nullius est, omnium vñibus deputatus; sed de loco, quem Respublica, specialis dominij iure possidet, vt silua, pascuum, domus, hortus: alioqui dimidium non deberet dari ciuitati, vtibi dicitur, sed potius Principi.

Probabile est dimidium esse Principis.

Fateor tamen contrariū esse probabile, quia ple- riq̃e Iurisperiti ita sentiunt, teste Couar. supra.

Aduerte, quando agitur de loco publico, nihil interesse vtrum fortuito ibi repertus sit, an de industria quaesitus. Ratio est, quia locus publicus non censetur alienus, sed communis; distinctio autem illa solum locum habet in loco alieno.

64 In loco sacro casu inuentus

Dico Secundò, si inueniatur in loco sacro vel religioso casu fortuito, totus est inuentoris, vt patet §. Thefauros. Instit. de rerum diuisione. Idem habet Glossa ad ca. Si quid inuenisti 14. quaest. 5. & Summa Rosella verbo Furtum n. 111. Contrarium tamen etiam est probabile, quod tenet Couar. & multi alij: qui docent dimidium deberi Ecclesiae vel Praelato, quia Ecclesia & Praelatus habentur pro domino loci facti. Verius tamen puto quod dixi; quia Iustinianus, etsi optimè nouerat conditionem locorum sacrorum apud Christianos; tamen in suis Institutionibus confirmauit Legem Adriani, cuius haec est dispositio. vnde cum Ius Canonicum ei non derogauerit, videtur seruanda. Intellego autem haec de locis sacris & religiosis omnino publicis, quae in Iure dicuntur esse nullius; secus de monasterijs & similibus, quae specialis dominij iure possidentur.

Inuentus inuiso.

Dico Tertio, Si data opera inuentus sit in tali loco, dimidium cedit Ecclesiae.

Probatur, quia Ecclesia censetur dominus talis loci. vnde secundum Legem vnicam, C. de thesauris, debetur ei dimidium.

Dices: Ergo etiam debetur dimidium, si fortuito.

Resp. neg. conseq. quia obstat aliud Ius particulare, quod aliter in eo casu disposuit.

DVBITATIO XVII.

Quid si per magiam repertus sit.

65 Arte magica repertus.

Resp. In eo casu pertinere ad fisco. Ita communiter DD. ex L. vnica. C. de thesauris.

Notandum tamen, inuentorem non teneri illum tradere antequam à Iudice compellatur; vt rectè Nauar. n. 17 §. Ratio est, quia lex illa poenalis est, & quidem sententiae ferenda, non lata. Nihil enim aliud dicit Imperator, quam se cuique in suis locis tribuere facultatem querendi thesaurum, & inuento fruendi; dummodo sine sceleratis ac puniendis sacrificijs aut alia qualibet arte legibus odiosa quaeat. hic nullum verbum habet quo illum re ipsa priuet inuentis.

66 Porro hic aduertendum est, Primò, Si hic thesaurus quaesitus sit in loco alieno arte magica, solum eam partem adiudicandam per sententiam fisco, quae fuisset inuentoris; quia dominus loci ob maleficiū alterius non debet suo iure priuari.

Secundò, ea quae hactenus dicta sunt de thesauris, procedere secundum Ius commune. quòd si in aliqua Prouincia sint aliqua leges particulares, vel consuetudines hac de re iusta, sunt seruandae.

Quod autem quidam dicunt, consuetudinem habere vt thesaurus vbius inuentus sit Principis, hoc multi censent non obligare in conscientia, vt Sil. verbo Inuenta. n. 13. Sorus l. 5. de Iustitia q. 3. a. 3. ad 2. quem vide. Sape tamen potest iusta subesse causa vt pars aliqua Principi assignetur: vt si tale subsidium iudicaretur necessarium ad onera Reipub. sustinenda: vt autem totus applicetur, durum videtur; quia valdè difficile est, & dissonum Iuri naturali. Fateor tamen, contrarium non esse improbabile, quod tenet Couar. supra n. 4. quamuis rationes ipsius non conuincant.

An Principi totus seruandus.

DVBITATIO XVIII.

Quenam dicantur haberi pro derelicto, ita vt dominium eorum concedatur primò occupanti.

67 Resp. & Dico Primò, Pro derelicto haberi, quod dominus ea mente abiecit vt id in numero rerum suarum esse nolit; vt patet §. pænult. Ho. Instit. de rerum diuis.

Vnde sequitur, ea quae in tempestate proiciuntur, leuanda nauis causa, non haberi pro derelicto; vt dicitur §. vlt. supra. quia ea libèrissimè dominus seruaret, si posset; & postquam proiecit & in portum euasit, summè desiderat ea recuperare. Vnde iniqua est consuetudo, quae in quibusdam locis seruatur, vt dominus Prouincia, vel territorij, bona naufragorum tamquàm adēuota, id est quae possessore careant, occupet. Nam praeterquam quòd sit contra Ius naturale, vt pote alieni occupatio, & magna in miseris crudelitas, est etiam contra Ius Caesareum, Auth. Nauigia, C. de Furtis. Et si sint bona Christianorum, occupantes ea incurrunnt excommunicationem Bullae Coenae Domini. de quo vide Nauar. c. 27. n. 60. & 118. & Couar. ad reg. Peccatum p. 3. §. 1. n. 5.

Bona nauis fragorum.

Dices, Quid si ea res certo fuerit peritura, nisi ego eripuissim (vt saccharum, frumentum, farina, papyrus) possumne retinere?

Resp. Non potes, quia (vt habetur ex L. Pomponius. 44. 7. de acquirendo dominio) qualibet res nostra, quantumcumque periclitetur, manet nostra, quamdiu non est consumpta; nempe si cupimus eam nostram manere. Vt si ouis nostra ex faucibus lupi eripiat, aut domus ab incendio, nostra manet. Vnde quod ait Nauar. c. 17. n. 99. posse nos talia retinere, si cum aliquo vitæ periculo ea ex vñdis eripuimus, non est absolute verum; nisi quando rationabiliter credi potest, dominum permittere res huiusmodi, siue eiectas, siue ex naufragio periclitantes, ei, qui se periculo voluerit exponere; vt quando res illae statim essent periturae, & non sine discrimine possent recuperari, ita vt periculum ferè tantum aestimetur quanti res ipsa: tunc enim etsi dominus ius habet rei vindicandae, tamen recuperator potest exigere aestimationem sui laboris & periculi. Vnde si dominus nihil dicat, poterit retinere tamquam ratione periculi concessam.

Dico Secundò, Pro derelicto etiam haberi videtur res ea, quae fluctibus procul abrepta est, & dominus sciens vbi sit quaerenda, non curat eam recuperare; vel quia eam parui facit, vel quia essent magna expensae faciendae.

Quando res potest recuperari, sed dominus non vult.

Probat, quia dominus rem talem non videtur velle habere in bonis suis, ob incommodum coniunctum. secus est quando omnino vellet eam recuperare, si aliquo modo posset.

Quando nulla est spes recuperandi.

Addunt quidam, rem etiam haberi pro derelicto, quando dominus ita eam proicit vel relinquit, vt nulla ei spes superfit industria ali-

qua vel aliquo casu eam recuperandi. Itaque tunc si ego extraordinaria industria eripiam, vel saluem, efficiam meam. Ita Petrus Nauarr. l. 4. c. 1. nu. 58. sed non existimo id esse verum; nisi dominus significauerit se eam concedere occupanti; vel aestimatio industriae sit ferè par illi rei.

C A P V T S E X T V M.

De modo acquirendi dominij in rem alterius absque eius consensu; quod fit præscriptione.

Habet Dubitationes 18.

IACTENVS diximus de modo acquirendi dominij in res quæ nullius sunt, vel communes: sequitur vt explicemus quomodo acquiratur in res, quæ dominum habent; seu, quo modo dominia ab alio in alium transferantur. Generatim autem transferuntur vel volente priore domino, vel invito. Volente transferuntur tripliciter; donatione, vltima voluntate, contractu, de quibus infra. Invito totidem modis. Primò, iure gentium; sic res bello captæ fiunt capientis, de quo sup. 2. 2. q. 40. quæ est de Bello. Secundò, auctoritate alicuius legis particularis; idque vel sine culpa domini, vt lege præscriptionis: vel ob culpam eius, vt ob crimen hæresis, læsæ maiestatis, incestus nuptias: de quo 1. 2. q. 96. Tertio, sententia Iudicis; vt si fur damnetur in quadruplum; qui modus etiam obligat in conscientia, quando sententia non nititur falsa præsumptione. de quo infra, sect. 4. Itaque ad præsentem locum solum pertinet tractatio de Præscriptione.

D V B I T A T I O I.

Quid sit Præscriptio & Usucapio.

Notandum est, nomen præscriptionis tripliciter accipi apud Iureconsultos, (vt colligitur ex Couar. ad reg. Possessor, in principio, & §. vnico, relectione 1.) 1. generatim, vt idem sit quod exceptio, quæ opponitur ad excludendam actionem intentam ab actore; vnde cum exceptio sit vel dilatoria, (vt si opponas, iudicem non esse competentem, testes infames, actorem excommunicatum,) vel peremptoria, (vt si opponas te mandato Principis fecisse; iam antè soluisse quod petitur) etiam præscriptio erit vel dilatoria vel peremptoria. Hoc modo accipitur in titulo De exceptionibus & præscriptionibus, lib. 44. Digestorum. Simili modo accepit Tertullianus, inscribens librum suum De præscriptionibus aduersus hæreticos: agit enim de illis, quæ hæreticis per suam doctrinam veluti litem intentantibus opponi possunt à Catholicis, ne ab eis vincantur.

Secundò, accipitur specialius pro exceptione peremptoria proueniente ex eo, quod tempore legibus definito rem aliquam possedimus, vel iure aliquo vsi sumus, vel quod alius tali tempore ab vsu alicuius Iuris cessauerit, vt docet Couar. su-

prà §. vnico nu. 4. & patet ex titulis, C. de præscriptione longi temporis. & de præscript. 30. & 40. annorum.

Tertio, accipitur pro dominij acquisitione, vel iuris alieni elisione, ex tempore legibus definito proueniente. Hoc modo dicimur præscribere domum, vineam, agrum, id est, acquirere dominium domus, vineæ, agri. Verum sic non accipitur in Iure ciuili, sed in iure Pontificio, & passim ab Interpretibus vtriusque Iuris; vt docet Couar. nu. 6. Ratio cur sic acceperint est, quia qui dominium alicuius rei per continuatam eius possessionem comparauerat, si impetebatur à priore domino, præscribebat. i. excipiebat, & opponebat certi temporis possessionem, per quam fecerat rem suam: & ita eius actionem perimebat. Hinc ipsa vsucapio & dominij acquisitio cepta est vocari præscriptio; cum tamen præscriptio ex vsucapione oriatur, vt patet L. Emptor. 7. C. de præscriptione longi temp.

Ex his patet quid sit præscriptio. Nam si priore modo capiatur, nihil est aliud quam exceptio, seu oppositio aduersus actionem actoris.

Si secundo modo, est exceptio peremptoria contra priorem dominum, ex tempore legibus definito vim habens.

Si tertio modo, est dominij acquisitio, vel alieni iuris, siue realis, siue personalis peremptio, per continuationem temporis lege definiti. Vbi Aduerte, si acquisitionem dominij paulò latius accipiamus, non opus est addere illam partem (vel alieni iuris peremptio) quia qui ius alterius perimit, acquirit dominium suæ libertatis; liberatur enim obligatione, qua alteri erat obstrictus. rectè tamen additur causa claritatis.

Usucapio verò est acquisitio dominij per continuationem temporis lege definiti. Ita habetur L. 3. π. de vsucap. quæ definitio causaliter est intelligenda. Usucapio enim est causa acquisitionis dominij. formaliter autem videtur esse possessio quædam rei aliena. Vnde dicimus vsucapionem interrompi. Potest tamen etiam accipi pro ipsa acquisitione formali dominij. nemo enim dicitur res vsu cepisse, nisi iam dominium acquisierit.

Ex his colligi potest quomodo præscriptio ab vsucapione differat: si enim primo vel secundo modo sumatur, res est clara: quia præscriptio his modis est oppositio contra actorem. si tertio modo, sic est magis commune quam vsucapio. omnis enim vsucapio est præscriptio, non contra. Nam præscriptio, qua extinguitur actio personalis vel realis